

Seelter Seeken

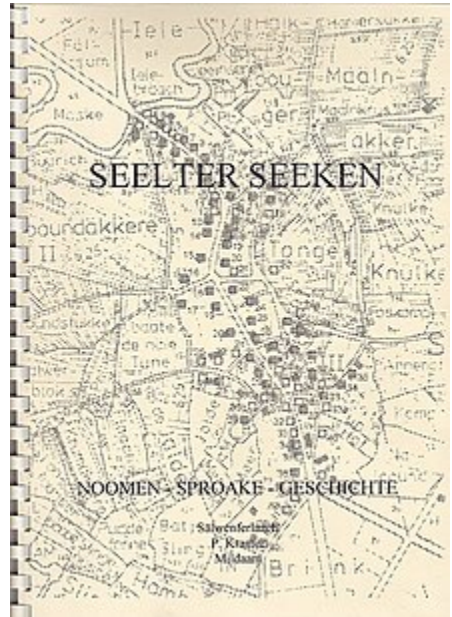

Exported from Wikisource on September 18, 2024

<< Haudsiede << Haadside

**SEELTER SEEKEN,
häärutroat fon Theodor
Griep un Pyt Kramer,
NOOMEN - SPROAKE -
GESCHICHTE, Mildaam
1999**

- [Seelter Seeken hier online](#)

Seelter Seeken

Seelter Seeken, 1999

Oolde Seelter Nomen

fon Th. Griep

Tofoarne hiede älke Huusholgene in't Seelterlound iewenske dän standesamtliche Nome ok un ainen seeltersken Nome. Iek häbe fersocht, sowiet as dät mugelk was, düsse oolde Nomen aal aptoschriewen. Foar älke Tärp hiede iek Hälpere funden, do mi därbi holpen häbe. So was foar Utände Kurt Niemeyer, foar Romelse Theodor Crone un Hans Lukas, un foar Schäddele Wenke Minikus, do

düftig mee holpen häbe. Där sünt somär foar Utände 104, foar Romelse 92, un foar Schädde 143 Nomen funden un apschriewen wuden. Dät Üpperste was do oolde Nomen to finden un ap't Papier fäst to hoolden. Of do nu al funden sünt? Dät kon wäse dät di eene of uur ferjeeten is. Rakt man sik där nu mär ou, dan wät man gau fersocht, do Nomen to tjüden. - Wier kume do här, wo, un wannen, sünt do apkemen. Dät is goarnt so licht härut to finden wäil fon ooldshär nit ful därfon apschriewen un bikant is. Do Alsten un eenzigsten urkundlichen Unnerlagen sünt in't Staatsarchiv Oldenburg. Dät sünt Stjuurliesten, do in dät Jiehr 1473 onfangt sünt. Där sünt do Nomen fon do Ljüde apschriewen do to ju Tied all Stjuren bitaalje mosten. Dät rate anfangs noch min fääststoundende Nomen, morere sünt - so as Elske of Aljet - mär dän Foarnome binamt. Man kude eenfach dän Nome anderje of eenfach uursaan ounnieme. So sünt ätter mien Taxode eenige Huusnomen ut dän Foarnome fon dän Babe entsteen, so as ut Heinrich wude Hinrichs of Hayens, ut Gerd wude Gerdes, Remmer wude Remmers, ut Harm wude Harms. Uk hongje wul ful Noomen mä dän Beruf touhoope. Wät doo fröier wul dän hääbe as wät se maaket hääbe, soo as Post Gerd. Di hiede mä de Post wät tou dwoon, di ron Post. Of Kuper Jan, dät waas sicher fröier moal un Kuper weesen. Of Slaachter sin, dät kumt fon slaachtjen. Di was Huusslaachter un hied deerum dän Noome Slaachtersin krigen. [B189]. Dach je fääre man düsse Liesten ferfulget, un je jünger do wäide, je moor entstounde fääste un echte Familiennomen. As dan ätter dän trietichjierige Krieg, in älke Tärp doo

Särkenbouke (Dööp-, Hilk- un Stierweliesten) - do fon do Pastore ap Rängel heelden wude mosten - apkomen, do hiede moor of minder älke Huusholgene un fäästen Nome. Man kude aber immer noch sin Nome anderje un uurs an Nome onnieme. So stand ap en Steede schrieuwen:

18.8.1853. Heute wird der Name Wilhelm Büter (Küstereihelfer) in den namen Wilhelm Wilms umgeändert. Do hiet hie nit moor Büter, do was dät Wilms. Sowät was al foarbie as fon dän Stoot 1870 dät Standesamt insät wude. Do kreeg älk un fääststoudenden standesamtlichen Nome. Dach do fon ooldshär seeltersken Binomen häbe sik, to 'n groten Deel, tominsen bi dät Aientärpsfouk, heelden. Eenige ganz snürrige Nomen rakt dät därbi. So hiet där een Manske Bounermaräike. Ju schäll Hiere ap e Kop häiwet häbe - struf liekapstoundent wai un wier as un Heedebouner, somär kreeg ju dän Nome - Bounermaräike. - Of Schaphaye - wäil Haye in un Irsenbaan-wain woonde un di fonne Fierte as sun Schap liet, hiet hie Schaphaye. - Hookgräitje - ju woonde ap un litjen Timpe ap un Hook; doo kreeg ju dän Nome Hookgräitje. Man mai därut erkanne, dät ful Nomen dach un Betjüdenge häbe, un troch irgendwäkke Umstände entsteen sünt. Dät rakt moor sukke snürrige Nomen, do aan allemäts tou'n Lachjen brange, dach man kon un schäl do nit al utnonder plükje. Een of uur mai t noch wul reeke die moor därtou weet, un dät was fröi wän moor darto festheelden wude.

uut Seelter Seeken, Siede 5

Dät oolde Tärp Schäddele

fon Th. Griep

Wan oolde Ljüde is eenmoal apkiekje kudene un dan moal en Goang truch 't Tärp makeden, iek leeuwe, jo häuwen do Hounde boppe dän Kop touhope un kwieden dan: "Wie kanne Schäddele nit wier. Dät is uus Tärp ja goar nit." Wan man aber in dät Schäddele Särkenbouk kikt, wier en Lieste fon alle Huuse oanstaaht, so as jo de Riege ätter an de Sträite biloangs steen hääbe, dan kon man dät ferstoude. Do Buurskuppen uum 't Tärp tou häd et foar dän grote Bround nit raat. Do Ljüde wieren aal bienonner deelkrepn. Do Huuse studen fuul tou ticht apnonner, un deertruch baddenden bie dän grote Bround an dän 26. August 1821 sogenuntwintich Huuse ou. Fon düsse sogenuntwintich oubaddende Huuse dorsten dan up ju Stede in 't Tärp bloot twelich Huuse wier apbaud wäide. Foar do uur füftien Oubaddenden hiede man Ploatsen up dän Barenbierich uutmeten. Deer schuul Näischäddele uut wäide. Do maaste wülen deer aber nit wai, wäil dät twoounhoolge Ure Gungens wied fon Schäddele wäch was. Deerapwai wuden foar 't Tärp ätter Sedelsbierich addeel morere Ploatsen uutmeten, un deer äntstude dan ju eerste Buurskup _ ju Buurskup Näiwal. Wan man nu ju Lieste uut dät Särkenbouk ätterkikt, dan kon man deeran sjo, wier do Huuse fon do Huushollenge steen hääbe. Iek hääbe nu

düsse Lieste so ouschriewen as ju in 't Särkenbouk staant. Die eerste Nome is ofters die seelter Nome, so as do dälich noch ful in Gebruuk sünt. Die twäide Nome is ofters die Foarnome, un dan kume do Nomen, do wikselde wuden sünt _ mintwain truch Ienhilkjen, Ferkoopjen of Wächluken.

Pastoor Schulte

Toueerst noch sun litjen Begjucht foarap uur Pastoor Schulte.

Ju Noomenlieste soowät ut dät Jier achtienhunnert un twintich - dät oolde Täärp Schäddele - här Pastoor Schulte apschriewen. Pastoor Schulte koom fon Utände. Hie was fon achtienhunnert fieuw un njuugentich bit njuugentien hunnert Fikaar in Schäddele. As Pastoor Dumster stuurwen was wud hie in dät Jier njuugentien hunnert un twintich uk Pastoor in Schäddele, wier hie dan bit tou sin Dood in dät Jier njuugentien hunnert un fjautich bliewen is. As junge Fikaar was hie ätter Schäddele keemen um Pastoor Dumster die je oold un gjucht gebräkelk wuden was tou hälpen. Pastoor Dumster koom uk fon Utänne un soomär wieren tou ju Tied twäin Seelterske Pastoore in Schäddele. In ju Fikaarstied - fon achtien hunnert fieuw un njuugentich bit njuugentien hunnert här Schulte dät Schäddele Täerp mäde doo Huuse, Maanskene un Ljüde sicher goud können leerd. Hie staalde achtien hunnert un acht en njuugentich dän Konzumfereen ap e Beene, soo dät hie ful unner doo Ljüde

koom. Deertou heerden tou ju Tied bolde goarneen fraamde Ljüde in t Tärp - hie hiede dät ja aal soo moor of minner bloot mäd aaintärps Fuulk tou dwoon. Uk kuude hie sik fon allere Ljüde beräide un uk fertälle läite, wier hie uk ful Gebruuk fon maakede. Hie maakede bold älke Däi of älke Ieuwende un Gong truch t Tärp of uk truch doo Buurskuppen. Deertruch hied hie sik un groote Wietenskap toulaid. Hie baalde ful dan mäd doo Ljüde, soodät hie deerum in e Loage was soo een Noomenslieste fon dät Schäddeler Tärp soogoar um hunnert Jiere eer - fon achtien hunnert un twintich, dät was uk noch foar dän groote Bround - gjucht äffen un genau aptoustallen. Wän ik düsse Lieste ättergunge un mie soo ap mien Bäidenstied tourääch besinne, dan mout iek kweede, dät Pastoor Schulte dät goud waikriegen här. Wän wi fröier mäd uus Oolden un uk mäd Fründe an doo loange Winterieuwende an t eepene Fjuur sieten, dan wude deer oafters Huuse ferrät. Dät ging dan soo: aan fon doo Meeräidere moast un Huushollenge mär aal doo deer tou heerden apnamme. Dät ging dan soo mintwäin as: Bäsjebaabe un n Käärel un n Wiew un tjo Baidene. Dät was dan een Huushollenge. Un dan moasten doo Uur räide, in wät foar n Huus düsse Huushollenge dan woonde. Deertruch leerden wi as Baidene al ful Maanskene kannen, man uk doo Huuse, wier joo dan woonjen dieden. Uk häd Pastoor Schulte uurs noch ful apschriewen. Aal wät et soo raate in t Tärp un wät hie foar wichtich heeld, här hie in dät Loagerbouk schriewen, oafters grattere Begjuchte. Man uk ful wier die bloot un poor Satse uur schrift. Wan hie unnerwains weesen is un deer is him wät

apfaalen, dan häd hi dät gau in dät Bouk schrieuwen. Dät sünt dan oaft bloot aan twäin träi Satse. Un man mout sik deer ful toutaanke. Un hie häd dät dan einfach waischrieuwen in dät Bouk, wier Plats was. Alsoo deertruch is him dät wät truchnonner keemen. Man dät Bouk, soo as t foar mie läit, is dät un groote Beriekerenge un soo as ik uk aal doo oolde Ljüde noch kanne, kon ik deer eeintlik ful ut aarbaie un ful mär ounfange. Wan ätters jungere Ljüde noch deer sünt doo dät leese, wier Pastoor Schulte uur schrieuwen här, doo bän iek bong, doo können deer nit fuul määd wäide. Schulte was n gouden Pastoor un hie här ful Aarbaid dän un sik ful Moite raat. Un iek meene, wi mouten deeruum Pastoor Schulte gjucht tonkboar weese, dät hi sik deerfoar su fuul Tied nuumen här un dät hi der uk sooful Fliet un sooful Moite määd maaked här. Foar us is dät - meene ik - un wäidfullet Bouk. In doo maste Falle häd Pastoor Schulte dän seelterske Noome toueerst schrieuwen un dan deer bäätien dän standesamtliche Noome. Man hie häd un poor uursume traald. Of hie deer nit soo genau op aachtet här dät weet ik nit.

uut Seelter Seeken, Siede 6

Woo Seedelsbierch apsteen is

fon T. Giep

Uk ap n Seedelsbierch deer sünt oolde seelterske Noomen. Dät sünt fon doo Ljüde, doo - ätter dän groote Bround, of fulmoor ätter ju Deelenge fon e Meente - dan ätter Seedelsbierch wailuke kudene. Tou dät oolde Seelterlound heerden siet aleer doo tjoo Täärpe Schäddele, Roomelse un Utände. In doo läästen Jieren is dät Täärp Seedelsbierch deertou keemen. Foar soowät twoohunnert Jier - soo um achtinhunnert - waas ap dän Seedelsbierch noch nit een Huus tou sjoon. Doo Schäddele hieden deer bloot al hier un deer - un besünners bi dän Aailsbusk - Scheepkoowen apstaald, wier joo dan snaagens hiere Scheepe oan apschätte kudene. Di Noome Seedelsbierch - soo as dät ätter un ooldet Fertälster fertäld wät - schäl fon un Bierch häärkume, di un Fantsun as un Seetel heeued häd. Seetel is Seeltersk un hat ap Dütsk Kessel. Dät kon gans goud soo mugelk weese. Di Bierig is wul nit moor tou sjoon un uk nit moor tou fienden. Man mout betaanke dät dät ganse Lound - alsoo ju ganse Boppergrunde - ferannert wuden is. Soo raate dät ap Seedelsbierch moorere Bierge. Deer waas dan di Mudebierich, di Stokbierich, di Roode Bierich un dan Fäddebierich. Un deer muugen noch wül moor weesen häbbe. Doo kon man uk nit wierfiende, wail man aal doo wächfierd un dät Sound ferkoopd här. Deer is en Masse Sound brukt wuden foar doo Weege tou bauen un in e Faan tou fieren. Un uk um Mjuks tou krigen, tou straien foar doo Scheepkoowen un aal soowät der häär. Toufaarne heerde dät ganse Seedelsbierger Lound tou ju Schäddele Meente. Bi soo een Meente waas dät soo, dät älke glike nai deertou heerde. Älk doarste deeroan gunge, sik deer Plaggen steete

of Sound ut haalje. Of Bjünt un Heede mjoo. Dät Eensichste, wät strom in e Meente ferbeeden waas: neemens doarste deer un Huus baue un neemens doarste in e Meente woonje. As in dät Jier 1804, fjauer Kolonisten in ju Meente ap Seedelsbiereg un Hütte apbaut hieden um deer tou woonjen - un dan sik mäd n Ruur ferdäägenje wülen - wuden him doo Ruure ounuumen un hier e Hütten wuden uur e Kop stat. Doo fjauer wude dan fräistaald sik foar dät Täärp Schäddele ap de Näiwal an tou bauen. Säks Jiere leeter fersochte Wätte Frees Helmerichs - ut Schäddele - ätter Seedelsbierech waitouluken. Deer wier däälich Rainers woonje, hied hi un Scheepkoowe stouden. Nu hied hi deer un Timpe tou anbaut, wier hi dan woonje wül. As doo Schäddele deer bäate keemen, doo sünt joo deer wai geen un hääbe em truet un wikket, dät hi in ju Meente nit baue doarste un dät hi deer wier häärut moaste. In sin Nood is Wätte ätter dän Meentefoockt geen, di him dan dän Räd raate, gaau un Sloot um sin Huus ut tou spitjen. Un dan älk di uur dän Sloot koom, dät Ruur toumäite tou hoolden. Wäl him in Raue liet, di doarste in ju litje Hütte kuume un di kreech dan uk Bjoor. Un deertou hied di Wätte un poor Tünnen Bjoor äkstroa touwai haald, wail - dät waas sun litje Toachte fon him: "Wän ik doo Ljüde n poor Bjoor anbjoode, dan wäide doo sicher uurs sins." Dät häd dän uk holpen. Dän Wätte is deer woonjen bliuen un soomäd waas Wätte Frees Hälmerichs di eerste Anbauer ap dän Seedelsbierech. Wätte häd aal ju Äärgeräi un ju Aatroasje nit goud uursteen. Hi is deerätter kroank wuden un gaau stuurwen. Sien Frau mäd twoo Baidene - Grätje un Länke

- liet hi bääte. Ju Tochter Länke Hälmerichs hilkede an Jan Lüchtenborch. Doo hätte sik een aain Huus baud fout stump an e Sträite. Dät waas deer, wier däällich Eese Tooben sin Bloumenwinkel häd. Hi häd deer un Weershuus iengjucht un tou mien Baidenstid hieden doo Lüchtenborchs deer un goud gungendet Weershuus tougong. Wilst nu Wätte Hälmerichs - määd Gewalt un Spätkoakel - dät dan twongen hiede un in e Meente baud hiede - annerde sik dät in dät Jier achtin hunnert un soogen un twintich, as ju Schäddele Meente deeld wude. Dät hiet soofuul, dät ju Meente - ju bit deerwai ju Gemeenskap heerde - ap doo Ljüde fon dät Täärp Schäddele apdeeld wude. Ätter dät Apmeeten hiede ju Schäddele Meente soowät fiu duusent Jük - sünner Hoochfaan. De gratste Deel noom sik eerst di Stoa. Di kreeg dän trääde Paat - dät wieren dan soowät duusend fiuhunnert Jük - fon ju ganse Meente. Dan moasten tjoon Prootsänt foar Sloote un Weege oureekend wäide. Un dan bleeuen noch soowät 3800 Jük tou ferdeelen. N grooten Deel fon dät Lound ap Seedelsbierch waas Stufsound-lound. Düt Stufsound-lound - soo as uk ju ganse lichte schroae Gruunde - is di Grund uk dan wul weesen, wierum man dät Täärp Näischäddele ap dän Barrenbierch anlaid här. Dät wiere ne twoo un n hoolge Uure fon Schäddele ou. Seedelsbierch liech ja ful tichter an Schäddele un wäil man tou ju Tid alle Weege tou Fout ousätte moaste, waas dät daach un grooten Foardeel weesen, wän man ap de Naite fon t Täärp Schäddele ju näie Siedlung anbaud hiede. Man moaste deer - gans fon ju näie Siedlung, uk fon Näischäddele ut - tou Fout ätter Schäddele ätter de Särke. Un doo Baidene

moasten uk tou Fout ätter Schäddele ätter de Schoule gunge. Dät waas al gjucht läip un stuur foar doo Ljüde, wäil daach di Wai n gansen Eende wäch waas un uk fier waas. Ätter dät Deelen fon ju Meente waas dät Lound in de Hounde fon doo Ljüde keemen. Doo kudene deermäd maakje, wät joo wülene. Un nu doarsten deer uk Huuse baud wäide. Joo kuden ut dät änge Täärp Schäddele utluke. Uk foar allen Dingen doo junge Ljüde doo näi oanfange wülen, kuden sik dan ap de Näiwal, Färmesound, Seedelsbierch, Heeselsbierch of uk ap Bäätholt anbaue. Deerum sünt dan fout in doo Jieren 1830 bit 40 moorere Schäddele Famieljen ätter Seedelsbierch wai leeken. Doo eersten wieren Hoanekamp, Wilkens, Geerdes, Wimbäärch, Lüchtenborch, Rämmers, Lübben, Fokken un Hinrichs. Uk ut uur Täärpe looken deer Ljüde wai, soo dät Seedelsbierch aal moor anwuks un uk aal gratter wude. Daach doo eerste Jiere fon doo Siedlere mouden gjucht stuur un armsoalich weesen hääbe. De wäite Faan un ju lichte Soundgrunde smeten nit fuul ap. Soo as dät beschriuen is, dät in dät Jier achttien hunnert un tachtich noch neen Maanske ap e Seedelsbierch un Hangst hiede. Hiere Boukenlound hääken joo mäd dän Häkker un bi Häärst dai haalden joo ju Boukete mäd de Koare ut dän Faan. Älke Dai fiu Koaren ful. Di eerste Hangst koom um njuugentin hunnert. Bit deerwai hiede älke bloot een Ku. Wän man fon Fertällen heert, dät deer Kolonisten wieren, doo eenmoal in t gaanse Jier een Puund Sukker - älke Moale immer tou hiere Hochtids dai - koopd hääbe, dan mai man deerut kanne, woo karrich un woo smäl doo Ljüde deeran biloangs moasten. Dät is aaber

nu aal glückelk uursteen. Un Seedelsbierch is truch Utduur, Flit un Sünichhait tou un groote, näimoudske Meente hääranwaaksen, ju sik määd alle uur Täärpe un uur Meenten meete kon.

uut Seelter Seeken, Siede 23

Ju Buurskup Fermesound

fon Th. Griep

1) Loage

Ju Buurskup is ätter dät Deelen fon ju Schäddeleer Meente so um dät Jiehr 1825 entsteen. Ju lait sudelk fon Schäddele, un fangt oun bi dät Flurstük - Scheepmeer - Rodebierig - Kaninchenbusk - un gungt dan an ju Sträite ätter Sedelsbierig bilongs bit to ju Koloniesträite. (Schwaneburgerstr.)

2) Nome

Di Nome Fermesound is al fon oolds bikaant, uk ap allere Loundkoarten wät hi al reept. Dät Tjüden fon dän Nome is nit so mäkelk. Allene Pyt Kramer här in sin Book - Lound un Nomen - wier hi alle Flurnomen font Seelterlound un bischrieuwen här, ap Side 228/281 den Nome Fermesound onersocht. Hi deelt dän Nome ap in twäin Deelee - in Ferme

un in Sound. Die läste Deel - Sound - quär wull dät där ful Sound wäsen is. (Stuf- un Dunenflächen) To dän eerste Deel ment hie, dät die fon dät ooldfräiske Woud - Forma - kumt, wät därätter dan - das Erste - hat. Dät - O - in Forma is in dän Tiedverloop un -E, wuden. Därätter betjöd - Fermesound - dät eerste Sound, do eersten Soundhövele - fon Schäddel ut, in sudelker Gjuchte, wät dan mär dän Rodebierig, so as uk mär do Hövele fon bee Kante Sträite, un do Dunen fon dän Kaninchenbusk gans un goor stimmt. Somär was där Sound genoch, so dät sik di Nome deerap beluke kude. Dät is läip spitelk, dät man dät dälig nit moor so sjoo kon. Ju oolde Boppergrunde, - so as us Härgod ju maket hide - is nit moor tou sjoon. Uk doo oolde Flurnamen kanne bloot noch un poor allere Ljüde. Di Rotenbierig was mär sin Hachte fon 10-15 Meter wull die hachste Bierig in Schäddel. Hi lieg wästelk fon dät Scheepmeer sowät wier nu ju Fabrik - Nikko - staand. In do fröieren Tieden jult hi as Spouk- un Hexendönsplats. In ju Germanentied schäl dät un - Kultplats - weesen häbe (Offer un Gjuchtsplats). Di Oainer (Besitter) fon dän Rotenbierig was Jan Klären (Poterjan) ut Schäddel. Dät Siedlungsamt Oldenburg koopede dän Bierig um dät Sound foar ju Siedlung Schwoonebierig to bruken. Die Sound wude dan in dät Jier 1927 mär un Feldbaan, foar dän Bau fon ju Koloniesträite, wägfiert. Därtou wude ap älke Siedlersteede - do ja al ap dän läipe wäite wooke Faan anlaid wuden, 200 cm. Sound waibrocht. Tou ju sälge Tied wuden uk do Hövele do bit ticht ane Sträite wai gingen - un un Höchte fon sowät 4-6 m hieden - uk mee wägfiert. Ap aan fon düsse Hövele - ticht

ane Sträite - stude to min Bäidenstied un Krüz. Dät Krüz wier, fon Fokkens, in fröieren Tieden där apstaald wuden. Tou ju Tied leeuwden do Ljiude an Spouk un Hexeräi un do hieden där uk Not foar. Ap dän Rotenbierig där spoukede altiede un groten Scheeper mär un swoote Hoike un un wietet Lom. Därtoo wieren där Hexen do mär dän Düvel ine Bunde studen, un do ap dän Bieirg iere Döns ouhielten.

3)

Troch dät Apstallen fon un Krüs (so as bikand is, is die Düvel ja läip bong foarn Krüs), schulen do Hexen un die Düvel bong un uk ferdrieuwen wäide. Dät Krüs is bit dälig noch där, un staand nu in Müller Hans sin Tun, junuur fon ju Seetelfabrik Bruns. Dät här alle Tieden - Störm un Unweeder - goode un läipe Tieden, Kriege un Unfree, goud uursteen. Dät is immer pflieget un appasset wuden, un staand dälig noch in dän sälge Striek wir us Foaroolden dät foar 150 Jiehere waistaald häbe. Dät schäl foar us, un uk foar ju näimoudske Waareld, un Moninge weese fäästtoughoolden an oolde Tieden un an usen christliche Glow, an Gott un sin Gebot.

4) Besiedlung

Bit tou dat Jier 1825 was Fermesound noch nit besiedelt. Dät ganse Lound heerde tou ju Schäddeler Meente. Dät was nu so, dät elke Meente-inwoner, so as sin Andeel was, an dän Gebruk (so as Sound, Heede, Bjünd Plaggen of

Schöffelse) fon ju Meente glieke Gjuchte hiede. Bloot dät Woonhuuse bauen un somär uk dät Woonjen inne Meente was gans strom ferbeeden. Alle Ljiude fon dät Särkspill Schäddel mosten in't Tärp baue. Jo woonden ticht ap ticht, jo sieten aal apnoder. (So stand dät schrieuwen). Dät was so ääng wuden, so dät sik ofters genug twäin Nabere un Hagestede deele moßen. Do Siedenweege wieren so ääng wuden so dät sik bolde neen twäin Waine annoder foarbi kuden. Dät där moal un Bround kume kude, un dät dan bi so en Apnondersitten un gewaltig Mallöör entstoude kude, där hiede man nit an tocht. Düsse grote Rouklosigkeit schul him juur to stounden kume, as an dän 26.8.1821 dät hoolge Tärp oubaande. Där wieren do ap aan Sleek 27. Huuse oubaddent. Man hiede Leerjield därfoar betaalje most, un nu schul dät uurs wäide. Do Huuse schulen nit wier so ticht ap ticht stoude, un därüm dorsten wier do 27 Huuse steen hieden bloot 12 wier apbaud wäide. Do uur 15 schulen utsiedelt wäide, ätter dän swoote Faan (Näischäddel) wai. Därüm moste dät Deelen fon ju Meente, ju al in dät Jiehr 1817 beandräin was, foarut drieuwen wäide. Ju grote grote Meente moste deeld wäide. Därtou hiede man 6 Meentegenossenschaften ape Beene staald. Man deelde do, do un Angjucht ap ju Meente hieden, in 4 Ärwpaate ien. Dät wieren dan: Eerstens: Ful Ärwen - do kreegen un gansen Paat. Twäidens: Tjoofjoondeels-Ärwen: Do kreegen tjoofjundel Paat Trädens: Holig Ärwen - do kreegen un hoolgen Paat. Fjoodens: Fjundeel-Ärwen - do dan dän Fjoode Paat kreegen So wude ju Meente apdeeld, un truch dät Apdeelen was dät Lound in ju Hounde fon doo Ljiude

keemen (privatisiert). Nu kude man siedelje un ut dät äänge Tärp utluke. Ründ um Tärp too studen nu do Buurskuppen ap. Dät wieren Näiwal, Fermesound, Sedelsbierig, Heselbierig, Bähhold, Longhorst un foar allen dät näie Tärp Näischäddel. Do eersten Utsiedler wieren do Oubaddende do ap iere oolde Bausteeden nit wier apbaue dorsten, un do nit ätter dän swooten Faan (Näischäddel) - wäil dät so fier wäge - nit wailuke wülen. Do kreegen dan foart Tärp ättert Sude wai, an ju Aiter Sträite, 1 Jück (0,56 Ar) wät fon ihre Meentedeel oureekent wude.

5)

So spratte sik dät Utsiedeljen al färre ut, bit ättert Fermesound.

Di eerste Anbauer was dan n Hesse ut Lindern, die in dät Jiehr 1828, dät eerste Huus bäte do Soundhövele fon dän Kaninchenbusk apbaude. Dät Huus kreeg dan uk ju Huusnummer 1. Man kon dan dät Jier 1828 gans goud as Gründungsjier foar Fermesound anreekenje.

Um ju Tied loken dan al moor ut dät Tärp ut. Älk wül jadden wät Aiens häbe. So komen dan so um ju sälge Tied Hanekamp (Schipperjan) Waten un Hero (Hironymus) Dirks (Bouls) Waten mee as eerste Siedlere därwai. Hanekamp (Tamen) woonden in Schäddel wier nu die Raiffeisen-loaden is. Düsse Gerd Hanekamp hied un Wänt, Jan, die was Schipper, Bootjer un därüm kreeg hie dän

Nome Schipperjan. Hero Dirks (Bouls) woonden midde in 't Tärp, gans bekniepen, twiske Hanekamp (Stengels) un Palte Klos (nu junur Teipen). Hanekamp (Stengels) tuskeden him un Faan ap Fermesand foar dän Bauplats (Huusplats) int Tärp. Bit tou 1835 wieren dan noch Wilkens (Assels of Voulkens) Steenken - Maksin, Gerdes - Hanekamp, Tieken - Enne Wülm - Kanne - Bartels - Hanekamp (Plenter Laing) ätter Färmesound wai leeken. In Maksin Tun här domols Aljes (Grot Aljes) Lindemann woond, die dan leeter färre wai ätter Heselbierig leeken is. Uk Hanekamp (Grote Schlachter) look ätter Heselbierig, därwai, wier dälig Schlachter Anton (Hinrichs) woont. Dät wieren do eersten Siedlere fon Fermesound. In dän Loop fon ju Tied här sik dät al ferandert.

uut Seelter Seeken, Siede 25

Hanneschite hat Säärkhoaf

Fon A. Vornhusen, Wilhelmshaven
Uursät ap Seeltersk fon Th. Griep

Mien eerste fäste Anstallenge kreeg ik njuugentin een en füftich as Fikaar in Utände. Bi dät Touhoope- träffen mäd doo Maanskene fräigede ik doo dan wier joo woonden. Dan koom dät altide wier faar, dät Eenige sun bitjen smusterlacheden. Oaber dät uk Eenige gans ferlain wuden un dan meenden: "Dät mai ik goarnit kweede." Wän ik dan oaber ätterhaakede un ätterpakkede, dan kwiden joo: "Wi

woonje in Hanneschite". Ju Oantwoud ferwunnerde mi rain un maakede mi näischierich, wäil der - soo as ik meene - neen Maanske maaket sien Heemaat sljucht. Ap mien Fräigjen wät dät Woud dan wul betjüde schul, wiste man bloot ju Ursättenge fon ju seelterske Sproake in ju Hoogdütske Sproake. Alsoo dät deertwiske fon Hanneschite ap Hühnerscheiße. Uk dät Ätterfräigjen bi dän Utäner Pastoor ooder Köster ooder uk Haimat- Foarsitsende brochten ju Seeke nit färre. Ik hääbe mi dan an dän doomoalige Köster fon'Baaljene - Hermann Tegele - waand. Di maate daach eenmoal bi ju Wietenskup ätterfräigje. Wi sätten dan mänunner un Anfroage an ju Universität Göttingen ap, wier man sik ja mä Sproaken ourakt. Un deer kreegen wi dan al ganz gau un ferwunnerde foulgjene Oantwoud. Man kud fon e Fierte häär ja nit fäststalle, woo ju Geegend deer utsach. Dach ut dät touhoope-sätte Hauptwoud - dät raate sik sicher dät oolde Woud: Hän ooder Hoine, ooder 'Hün, wät dän Dood betjüde schäl. Däälich rakt dät ja noch dät seelterske Woud: Hänneklood, wäd dan Doodenhaamed hat. Dät Woud: Schite kumt fon dät oolde Wout sketa, 'scheiden', ferglike Abschied. Soomäd hiet dan dät Woud Hanneschite: "Ousheed in Dood" ooder näimoudsk gekweeden: Friedhof, Säärkhoaf. Dät Woud Schite kud oaber uk soo fuul as Waaterscheede betjüde. Deer wier doo Dooden sik ferhaalje, alsoo utruuje is di Ousheed - Abschied - mäd doo Liuende. Un wäil ap un hoochlääsenden Plats, di tou glike Tid uk un Waaterscheedenge is. Düsse Ärkläärengen läite sik tou düsse Steede goud anweende. Hanneschite lait in ju

Buurschup Baaljene ap e Naite fon ju seelter Äi. Soo as fertääd wäd, här man faar doo fütiger Jieren düssen Höäwel ougreeuen un deer dan uk Urnen funen. Deermä waas ju eerste Tjüdenge fon dät Woud weer wuden. Hanneschite waz dan fon toufaarne un Germanen-Säärkhoaf. Sun Höägel was immer un litje Hööchte, soo dät deerut dan uk n Waaterscheedenge äntstude. Doomoalz brochte düsse Apkläärenge fül Ljüde rain wät Wissegaid. Daach deerätter wude dät aal gaau wier ferjeeten. Dät mai deermä touhoopehoned hääbe, dät ik fersät wude. Un uk dät Koster Teler dan dood ging. Dän Breeu dän wi doomoals apsät hiedene is doo sicher ferlädden geen. Dät was sicher goud, wan dät noch moal ättersät wude un noch moal soo un Anfroage an ju Wietenskup, an ju 'Sproakefoarskenge staald wude.

[Ouschriuen fon Pyt Kramer fon Kasette B202]. uut Seelter Seeken, Siede 61

Ju Slacht in de Swoote Faan

fon Theodor Griep

In dät Jier 1996 kud dät Täärp Näischäddel sien 175-jierich Bestouden fierje. Ätter dän groote Bround in dät Jier 1821 in Schäddel, wier fuul Huuse gans bi fernichted wuden, schulen ap behöördelke Anoardnenge bi dän Näi-apbau doo

Huuse wider utnonner baud wäide. Deerum moasten fuul Bewoonere utsiedeld wäide. Deerut äntstud dät Täärp Näischäddel in de Swoote Faan. Um dissen Striek hääbe doo Meenten fon Schäddel un Loorp sik foar n poorhunnert Jier häd striden. Weegen Drift un Scheepeweeden in de Swoote Faan raat dät fuul Strid un Klopperäien. Di Swoote Faan heerde fon oolde Tiden häär tou de Loorper Märk. Deer doo Loorper dät Lound man min brukten, lieten joo tou dät aan Buur ut Schäddel deer Fäi weedede. Dät waas deerum, wail di Buur mäd n Maanske ut Loorp hilked waas. Mäd der Tid wuden moorere Scheepekoowen apgjucht in de Naite fon de Aijesbusk un aal bilitjen brukten uk uur Schäddeler doo Weeden. Doo Loorper hieden nu Nood, dät ut ju duldede Nutsenge n Gewoonhaidsgjucht äntstounde kude. Deerum ferbooden joo doo Schäddeler dät Weedjen ap disse Fäildere. Man doo Schäddeler sätten sik deerjun un dreeuen hierde Dierte fääre ap doo Fäildere. Deertruch wud ju Spionenge twiske bee Siden immer gratter, wät toulääst utron ap n wudelken Buurenkriech. Mäd Fuurken, Spaaden un Saisen bewoapend statten doo fäindelke Paatäien bi Aijesbusk apnonner. Man uk di utergewöönelke Moud fon doo Loorper kud nit ferhinnerje, dät joo bit tou de Seelter Gräft tourääch troangen wuden. As joo dan toulääst doo ut de Fierte ankuumende schäddeler Wiuljude as groote Kamptruppen ansaagen, raaten joo älke Hoopenge ap n Siech ap un looken sik gans tourääch. Woofuul Stridere ferwuunded wuden, is unbekand. Aan Loorper koom deerbi dood un hi wude fon doo Schäddeler deer begreeuen. Ju Steede wäd bit däälich as Seelter Gräft beteekend. Ap

Gruund fon disse Haueräi wude bi doo Behöörden ne Sljuchtunge fon dän Strid un fonnäien Fäästlääsen fon doo Scheede foarslaain. Doo Ferhondelengen, doo fon doo Amtsljude ut doo Amte Kloppenbuurich un Meppen fierd wuden un an doo as Beapdrachder fon Schädde Roluf von Lutten un foar Loop Heinrich von Campen tou Schnakenborg deelnoomen, koomen eerste ätter moorere Sittengen in de Tid fon dän twäiden Oktober 1557 bit tou dän tjaanden Dezember tou n befreedigjend Beslut. Ju uteendelke Scheedlienje ferlapt sietdäm likut fon n Boarenbierich bit tou de Seelter Gräft un fon deer bit tou de Freisenkule. Doo Flächen bit tou disse Scheedlienje heere siet ju Tid tou dät Säspel Schädde. Truch dät Ansluten fon de Fluur "Swoote Faan" fergröoterde Schädde sik um soowät 1400 Ha. In dät Gestruch kude dan ätter de groote Bround in Schädde ju Siedlinge Näischädde gründed wäide.

[15.07.96, uursät fon Pyt Kramer]. uut Seelter Seeken, Siede 62

Di huljende Hund

fertäld fon Theo Griep

Tambuurs Buuräi hiede n Hälmers Hälmerich fon Bäarsel koopet. Joo wieren fon Bäarsel ätter Schädde wäi leeken

un joo wierene un groote Familje. Hälmers junuur woonden Ränke Jan un Länke. Jan un Länke wieren nit ferhillet; Süster un Bruur. Joo woonden wät räggels ut - soowät hunnert Meeter fon Hälmers Hus oue. Dät waas nu in doo twinteger Jieren as nu Ränke Hund Eeuende faar Eeuende an e Sträite ap Ränke Tille siet tou huljen. Dät Huljen fon soo aan Hunt dät ging aan truch Mark un Been. Neen Maanske maate dät jadden heere. Wän man dan uk altide kwied un leeude: wän soo aan Hunt hult, un wier hi dan wäikikt - ut dät Huus kumt dan un Dooden. Nu siet di Ränke Hund Eeuende far Eeuende ap e Tille, keek stuurwäch ätter Hälmers Huz wäi un hulde, wät ter oane siet. Doo Lüde doo ap e Naite woonden maaten däd gaarnit heere. Un of joo dän Hund uk wächjaagjen diedene, di Hunt di koom immer wier un hulde. Am masten äärgede sik Hälmers deruur. Dät was tou ferstouden, wäil di Hund altide ätter Hälmers Hus wai keek. Dach tou anderjen was der niks an. Bit dan ap aan Eeuende Hälmers Hannes soo dül wude - Hans was un jungen Wänt fon twoo un twintich Jier - un dan in sine Foart dät Jachtruur fon e Muure greep un mäd aan Schööt dän Hund doodschoot. Deertruch was Raue ap e Brink keemen. Abber wät koom där bätien? Säks Wieken ätterdäm - as Hans dän Hund doodscheeten hiede - wude Hans kronk. Hi kreech ne innere Bloudfgiftung, wier him tou ju doomoalige Tid neen Maanske fon ouhälpe kude. Hans stoorf daran un hi waas säälwen di Doode di ut Hälmers Huus koom. Dän Hund hiede Hannes dät Huljen ouleert un dät Kikjen ätter Hälmhus uk ouleert. Aaber Ränke Hund hiede gjucht heelden.

[Ouschriuen fon Pyt Kramer fon Kasette B193]. uut
Seelter Seeken, Siede 63

Smit Hämken un ju Schoule

fertäld fon Theo Griep

Smit Hämken woonde bäät Holt. Hi hiede deer un masse Aarbaid ap sin litje Buuräi. Deertou hied hi - soo az dät fröier dan wul soo Räägel was - un ganse Rige Baidene. Dät ging dan eenfach soo: Doo Ljüde hieden nit ju Pille, dät ging dan doomoals aal ätter Gottes Wille. Un soomär hiede Hämken uk n ganse Rige Baidene. Nu moasten doo Baidene fon Bäätholt - wail ap Bäätholt neen Schoule was - ätter Schäddele in e Schoule gunge. Dät was n gansen Eende un ik kon mi foarstalle, dät doo Baidene dät goarnt gans wailoopen wülne un dät doo dan ofter genouch in Huus bleeu. Wail Hämken di hielt nit fuul fon e Schoule un uk nit fon t Leeren. Un deerum wuden doo fon Huus ut uk goarnt tou t Leeren anheelden. Dät kud dan joa uk nit goud gunge. Sien Baidene bleeu bäate in e Schoule. Joo koomen nit moor mee un doo bleeu sitten. Doo uur Baidene koomen uur de Klute un Smit Hämken sien bleeu sitten. Dät ging soo un gansen Tidlong goud, daach as dät tou fuul schielde, ging di oolde Schroat - di dan Köster in Schäddele was - moal ätter Smit Hämken wäi, un fertäalde Hämken woo dät siet. Daach Hämken maakede sik deer nit fuul ut. Och, un hi meende dan ap lääst tou Schroat: "Ach, dät Leeren brangt daach niks. Niks! Wän us Baidene

man dän Iers in e Schoule oan hoolde, dan is dät al duftich goud". Soo pakkede Smit Hämken ju Schoule ap.

[Ouschriuen fon Pyt Kramer fon Kasette B194]. uut Seelter Seeken, Siede 64

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](#)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](#)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](#)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- Bernd
- Mahagaja
- Murma174

1. [↑ https://wikisource.org](https://wikisource.org)
2. [↑ https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](https://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
3. [↑ https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](https://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
4. [↑ https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](https://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)